

– Roelof Salomons –

Enkele jaren geleden verscheen een boek van de econoom Dani Rodrik (*De globaliseringsparadox*). Het is een populair wetenschappelijke versie van de artikelen die Rodrik schreef in de jaren dat hij zich als wetenschapper bezighield met de rafelranden van de steeds platter wordende wereld. Na Brexit, Trump en het Italiaanse referendum is er geen betere beschrijving van de recente en komende stembusstrijd. Als nieuwbakken redacteur van *Liberaal Reveil* hoop ik u aan de hand te nemen. U kunt het tevens zien als een introductie.

Rodrik stelt dat als een maatschappij moet kiezen uit globalisering, nationale soevereiniteit en democratie zij slechts twee daarvan kan dienen. Alle drie tegelijkertijd is onmogelijk. Als je daar dieper over nadenkt en democratie een gegeven is, dan gaan globalisering en nationale soevereiniteit dus schuren. Is dat onderliggend niet de reden van de Brexit-stem waar u in deze *Liberaal Reveil* meer over kunt lezen? Het toenemende gemis aan eigen identiteit in een steeds verder globaliserende wereld?

Als econoom ben ik van jongs af aan getraind om te denken in de voordelen van wereldhandel. Dat meer wereldhandel grotere groei en welvaart met zich meebrengt. Op wereldschaal is dat ook het geval. Miljoenen mensen zijn wereldwijd boven de armoedegrens gekomen. Maar er is ook een keerzijde die tevens zichtbaar is in een doorvoerland als Nederland, waar bovengemiddeld is geprofiteerd van de toenemende wereldhandel.

Als puber groeide ik op in Delfzijl, een havenplaats in het noorden van Groningen, waar ik van 1975 tot en met 1992 heb gewoond. In de voorliggende jaren was 1200 hectare industrieterrein gecreëerd, een extra haven gebouwd en hele wijken waren uit de grond gestampt. Een paar maanden geleden heb ik een bezoek gebracht aan de plaats waar ik opgroeide. De industrieterreinen liggen braak, de werkloosheid is schrikbarend hoog, en hele volkswijken worden

gesloopt omdat er geen mensen zijn om de huizen te bewonen. Recent kondigde weer een industrieel concern aan zijn vestiging te sluiten en de productie te verplaatsen. Een kerkje van een dorpje dat is opgeofferd voor de welvaart staat nog fier rechtop tussen lege fabriekshallen.

Een dergelijk bezoek aan de je geboortestreek maakt veel duidelijk. Je ziet de nadelige gevolgen van globalisering. Ik zag dichte scheepswerven omdat ze niet meer concurrerend zijn. Op de arbeidsmarkt concurreren we niet alleen meer lokaal, maar ook met mensen in Bangalore, Hanoi en Shanghai. Aan de ene kant is dat slecht nieuws, maar aan de andere kant zag ik dat veel mensen zich hadden omgeschoold en een baan kregen in de florerende bouw van jachten. En ik zag dynamiek rondom de kenniscentra bij de stad Groningen waar allerlei nieuwe bedrijven ontstaan. Bedrijven die de wereld als hun speelveld zien.

Het is aan de politiek om een antwoord te formuleren op de uitdagingen die globalisering met zich meebrengt. Een antwoord dat zowel gedegen (lieft wetenschappelijk onderbouwd) moet zijn, maar ook praktisch uitvoerbaar is. Waar oog is voor de voordelen die globalisering met zich meebrengt, maar ook voor de lokale uitdagingen. Een antwoord waar ook ruimte is voor nationale identiteit, maar tevens een antwoord dat verder gaat dan simpelweg stellen dat de banen die verloren zijn gegaan terugkomen. Een antwoord dat niet lang meer op zich kan laten wachten. Er komen in 2017 nog meer verkiezingen aan waar links en rechts wordt gemorrelt aan de verworpenheden die globalisering ons heeft gebracht. Het boek van Rodrik biedt vele aanknopingspunten en suggesties. Liberalen zijn van nature positief ingesteld dus dat komt zeker goed.

*Prof.dr. R.M. (Roelof) Salomons is (bijzonder) hoogle-
raar Beleggingstheorie en Vermogensbeheer aan de Rij-
kuniversiteit Groningen en hoofdstrateeg bij Kempen
Capital Management.*